

1442

— Сон заманларда АБШ ийисарчылары Яхши өз Орта Шэрг неф-
тинин элэ кечирилжэсинде Ийкитэрэни мейкэм сыхышдырылар.
(Газет.лардан)

Рассам Г. ХАЛЫГОВ

САМ ДАЙЫ (Чон Була):—Бир балача да о яна чэкилсэн, мәним ишим лап дүзэлэр.

К И Р П И

ДИРЕКТОРУН ИШ КҮНҮ

ТАРЛАДА

Гарякин МТС-нин директору Дилавар Садыгов шофери янына чагырып эвр этди: — Машыны назырла, отурачага бир юмшаг дешәкчә дә гой!

Шофери сифәтинә думан чөкдү. Элә билди ки, енә директорун арвады Кировабада гонумлары илә көрүшмәйә кетмәк истәйир. Горха-горха этираз этди:

— Машын саз дейил, йолдаш Садыгов! Кировабада кеңиб чыхмаз, йолда галарыг.

Директор ачыгылы-ачыгылы чаваб верди: — Чанына горху дүшмәсин, Кировабада кеңиб йохдур, сәһәләри кәзмәк истәйирәм, көрүм пайыз әкнинә нә һалдадыр.

Шофер гулагларына инанмады, деди, йәгин директор онунла зарафат эләйир, Садыгов һара, колхозлары кетди һара... Көрсәң күн һардан догу!

Ярым саатдан сонра машын йола дүшдү. Ени әкилмәкдә олан бөйүк сәһәләрдән биринин янында даянды. Директор ер шумламагла мөшгүл олан чаван тракторчуну янына чагырып гышгырмага башлады:

— Неч утанмырсан? Неч гызармырсан? Белә дә ер шумламаг олар?... Сәни бу күн ишдән говарам, аглын башына кәләр.

Танымдыгы адамын она белә гышгырдыгыны көрән тракторчу тәәччүблә соруду:

— Ай йолдаш, сиз кимсиниз?

— Нечә йә'ни кимәм?—дейә Садыгов гәзәблә машындан сыхрады.—Мәни танымырсан, директоруну танымаян тракторчу мәнә лазым дейил. Бу күн әмрини аларсан.

Тракторчу ериндә донуб галды: — Нечә? Директор?! Йә'ни бизим МТС-ин директору?!

— Бәли, МТС-ин директору, танымырсан?

— Сиз нә яман дәйишмишсиниз йолдаш Маһмудов, дунән мән сизи тарлада көрәндә белә дейилдиниз, бойлу-бухунду олан идиниз. Бир күнүн ичарисиндә нә яман көкәлдиниз, йогунлашдыныз, бәс һаны сизин мүдәлим даншыгыныз, күдәр үзүнүз? Йох, сиз о дейилсиниз, сиз гәтийәән Маһмудов дейилсиниз!

Дилавар Садыговун һирсиндән додалары әсди. Элә билди ки, тракторчу ону долайыр. Тракторчуну һәдәләмәйә башлады:

— Сиз мәни элә салмысыныз, мән Маһмудов дейиләм, Садыговам, өзүм дә Гарякин МТС-нин директоруам, өз директоруну танымаян адамдан тракторчу ола билмәз. Тракторчу күддү.

— Бәс өз сәһәсини танымаян адамдан директор олармы? Йолдаш Садыгов үз истәйирәм, бура сизин МТС-ин әһәтәтдийи колхозларын сәһәси дейил, һоради МТС-нин сәһәсидир.

Садыгов пәртләшмиш һалда машына әйләшиб шофери данламага башлады:

— Тутаг ки, мән өз сәһәсини нә тракторчуларымызы танымарам, бәс сәнини гана чагына нә олуд, мәни нә үчүн өзкә сәһәсинә кәтирирсэн?

Ахшама гәдәр он ики колхозун әкин ерини кәзәндән сонра, Садыгов керә гаятды. «Бир айын ишини бир күндә көрдүм»—дейә, өйүнә-өйүнә кабинетә кирди.

КАБИНЕТДӘ

Катиби янына чагырып соруду:

— Ишләр нечә кеңиб?

Катиб әлиндәки акты директоруна вериб деди:

— Нефт базасыны йохладылар, чохлу әксийнимиз чыхыб.

Садыгов акта бахып, һирслә деди:

— Яз: «Эвр № 277, МТС-ин нефт базасынын мүдире Гүдрәт Нәчәфовун аягында 884 килограм аг нефт, 715 килограм бензин, 285 килограм антол, 369 килограм яг галдыгына көрә о, ишдән азад әдилсин».

Катиб гәләми ерә гойду вә тәәччүблә директорун үзүнә бахып деди:

— Йолдаш Садыгов, аягында бу гәдәр дөвләт малы галан адамы ялынз ишдән чыхармазалар, ону мөһкәмәйә верәләр—деди.

Садыгов бир гәдәр фикирләшдикдән сонра деди:

— Бу кәсри тәбин итки һесаб этмәйин мүнәсибә эвр эдирәм, Нәчәфовун аягындан сийдинсин.

— Элә исе, һансы әсәса көрә Гүдрәт Нәчәфону ишдән чыхарырыг?—дейә катиб соруду.

— Бир адамы ишдән чыхармаг истәйәндә она әсәс тапмага нә вар? Яз: «§ 2, мәним, систематик олараг көстәришләрим еринә етирмәдийинә, үч айдыр яна чагың әки ишини тәшкил этмәдийинә вә йохлама заманы артыг әвәзинә яна чаг кәсир галдыгына, тракторчу вә заправщикләр арасында наразылыг ярадылмасына имкан вердийинә көрә, дашыдыгы вәзифәдән азад әдилсин».

— Бах, бу эвр дашдан кечәр,—дейә катиб иш голугундан бир кагыз да чыхарды.—Мәһкәмәнин тә'лигәсинә нә чаваб язаг, йолдаш директору!

Садыгов катибин вердийи кагызы көздән кечириб енә дә эвр этди:

— Яз: «Гарякин халг мәһкәмәсинә! Сизин 23 октябр 1954-чү ил 277 нөмрәли мәктубуна чаваб олараг Гарякин МТС-и көндәрир. Сизин 5 X, 11 X, 14 X 54-чү ил тарихли мәктубларынызы ичрасың һалда сәрәнчәмыныза өз тәләбинизә әсәсэн. Гошма үч вәрагә».

Катиб яздыгдан сонра әмри бир нечә дәфә охуюб тәәччүблә Садыговун үзүнә бахды:

— Йолдаш директор, дейәсэн ахы бу тә'лигәни охуюб баша дүшмәйәчәкдәр?

— Башгаларынын кәсәвад олмасына мән нә эдим? Савадларыны артырсалар, охуюб баша дүшәрләр—дейә, директор кабинетдән чыхды, машина минәрәк эвинә динчәлмәйә кетди.

ЭВДӘ

Садыгов йоргун-аргын эвә кәлдн, арвады чәлд ону гаршылаяраг хәбәр верди ки, енә зонк вуруб сорушурдулар, бәс мейманхананын отагларыны нә вахт бошалда чагысыныз? Района командировкая кәләнләр чөлдә галыблар.

Садыгов э'тинасыз чаваб верди: — Дейәйдин, элә биз өзүмүз дә командировкая кәлмишик.

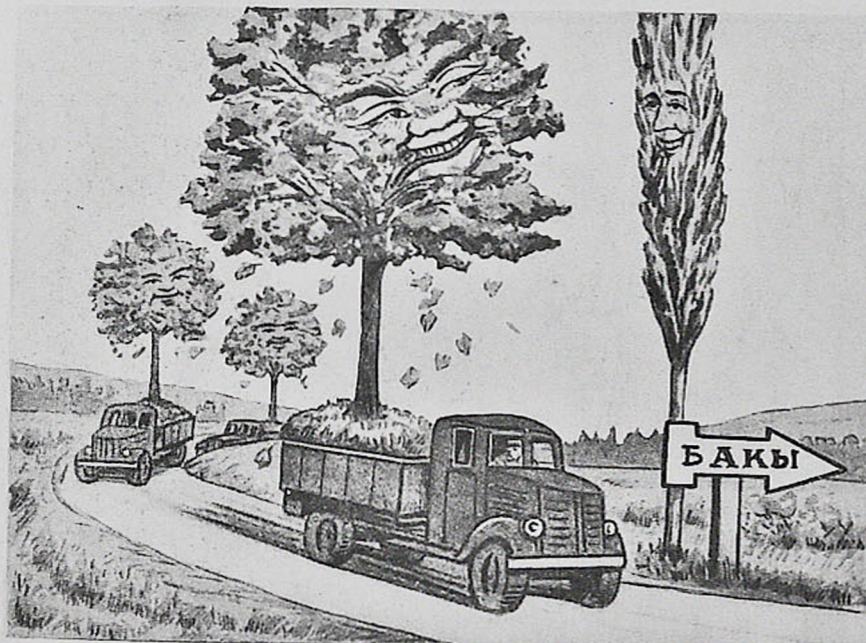
Арвад бир гәдәр фикирләшдикдән сонра деди:

— Киши, бир илдир мейманхананын дөрд отагыны тутмушуг, һәр отагда дөрд чарпай олса, һәрәси едән манат һесабилә, көр бир илдә бизим эв кирайәмиз нә гәдәр эләйир?!

— Эләйир, эләсин дә. Мәним чибимдән чыхмыр ки, МТС-ин чибимдән чыхыр,—дейә Садыгов динчәлмәк үчүн өзүнү диванын үстүнә аыхды.

М. ӘЛИЗАДӘ

Рәссам Б. ӘЛИЕВ

ГӘЛӘМӘ (Чинара):—Хейир ола, һара белә?

ЧИНАР:—Шәһәрә көчүрәм. Орада тәзә мәнзил верибләр.

„БӘ'ЗИ-БӘ'ЗИ“ АЗАРЫ

Мударачы тәнгидчиләр
итһаф эдирәм

„Бә'з язычыларын
Бә'з әсәрлериндә
Бә'з нөгсанлар вар ки,
Бизә мане' олулар.
Бә'зән чох, бә'зән дә аз
Бә'з дә һаллар олу
Көрүрсән ки, язычы...
Әлбәттә бу ярамаз,
Бә'зи йолдашларын да
Бә'зи чыхышларында,
Көрүрсән бә'зи-бә'зи
Нөгсанлар

тәкрар олуң.
Бу бә'з-бә'зиләри
Эшитмәкдән догрусу
Гулағымыз йорулу,
Баш-бейнимиз йорулу.
Сорушарсыныз нийә,
„Бә'з“ дейирәм мән дә?
Адларыны чәкмирәм
Белә бә'зичиләри
Бир-бир

ери кәләндә!
Бу бә'з-бә'зичиләр
Бир дейил, ики дейил...
Онлар билдирки дейил.
Мәним бә'з демәмдә
Әлбәттә мәгәсдим вар.
Гой ибрәт дәрси алсын
О бир, я ики нәфәр йох,
Бүтүн бу „бә'зи-бә'зи“
Дәрдинә тугуланлар.

АШЫГ МӘ'НА

СӨЗ КӘЛИШИ

Язычылыг китабчасы илә фәхр этмәк-
дәнсә, яздыгын китабла фәхр эт.

„Чыз“ илә „быз“ гафийә олсайды, го-
вурмачы күндә ики поэма язарды.

Әсәр язанда көзүнүн габагына гонорар
ордерини кәтирсән, мәтләби чох узадарсан.

Сәрхошлугдан язмаг үчүн һеч дә язы-
чынын өзүнүн сәрхошлуг этмәси лазым де-
йил.

Ушаглары ушаг сайыб, онлара кейфий-
йәтсиз әсәр язанлар ушаглары йох, нәш-
рийяты алдадырлар.

Йүз вә'дәдән бир әсәр яхшыдыр.

Бөйүк язычыларын ағыллы сөзләрини
әсәрин үчүн эпиграф сечмәклә әсәрин гий-
мәти артмаз. Су карәк гуяун дибиндән
чыха!

Һейванларын бир ерә йығылмасындан
тәмсил әмәлә кәлмәз!

Дилчи алим олмаг үчүн дили яхшы
билмәк зарури дейил, бунун үчүн бирчә
диссертасия да кифайәтдир.

Дәстәфуң фокусжулары

Бир нәфәр чибиндән бир дүйнчә чы-
харыб ачса вә столун үстүнә ики парча
көмүр гойса, сиз тәччүблә сорушарсы-
ныз:

— Бу нәдир?

— Нә олачаг, көмүр. Көй курулдады,
туфан голду, илдырым чахыб эвими, мүл-
күмү яндырды. Ондан галдан бу көмүр пар-
чаларыдыр ки, ону да шаһид-сүбут кими
кәтиришәм, дәвләтдән сығорта пулуму
алам.

Я да самбаллы бир киши екә гарныны
йыргалай-йыргалай яныныза кәлиб, голту-
гундан бир балача шүшә чыхара вә онун
ичиндәки буланлыг судан икичә дамчы ов-
чунуза дамыздырыб дейә:

— Бахын, диггәтлә бахын! Бу о се-
лин суяндандыр ки, бизим әкини юуб
чайлара ахытды. Хаһиш эдирәм, шүшәни
дәмир кассада сахлайын, она афәт тохун-
масын. Әвәзиндә исә акт языб, әкинин сы-
ғорта пулуну көчүрүн бизим касса.

Аглы башында олан адам бу сөзләрә
инанмаз вә дейәр ки, белә иш олмаз, бу
чүр сөһбәтләр һәнәк-мазаг үчүн әдилә би-
ләр. Амма Дәстәфуң району Шаумян адына
колхозун гоюнчулуг ферма бригадири Га-
зар Костандянын кәләкләрини көрәндән
сонра, белә шейдәрия варлыгына шүбһә
әтмәк олмаз.

Бир дә көрүрсән Костандян колхозун
байтар ишчиси Аракелянын янына кәлиб,
бир тикә дәри парчасыны столун үстүнә
гойду.

— Буюр!

— Бу нәдир?

— Нә олачаг, гоюн гулағы, үстүндә дә
нишаны.

— Нә олсун ки.

— О олсун ки, колхоз гоюнунун гула-
ғыдыр.

— Баша дүшмүрәм.

— Языг гоюн өзү дә баша дүшмәмиш-
ди. Күнүн күнорта чағы, өмрүнүн чичәк-
ләнмә дөврүндә, дурдуғу ердә языгын ба-
шына нә кәлдисә өмрүнү бизә бағышлады,
бирчә гулағы галды.

— Бәс чәмдәйн?

— Рәһмәтлик оғлу, чәмдәйини нейләйир-

сән, аллаһа шүкүр элә ки, гулағы тапылыб-
дыр. Акт яз, сығорта пулуну алаг, гуртарсын
кетсин. Сәнә шаһид-сүбут лазымдырса,
бирчә гулаг да кифайәтдир.

Костандянын чибиндә белә шаһид-сү-
бутлардан чождур. Лазым оlanda о, рәһмәтә
кетмиш инәйин буйнузундан бир парча,
өмрүнү сизә бағышламыш өкүзүн гуйру-
гундан үч дәнә түк чыхарыб столун үстүнә
гой биләр. һәтта тойда кәсилмиш колхоз
гоюнларынын лентә язылмыш мәләшмәләри
дә Костандянын портфелинда тапылар.

Бир милис ишчиси, Костандяны бу
күнләрдә Кировабалда тутуб сорушмушдур:
— Габагына салыб шәһәрә кәтирдийин
бу он сәккиз гоюн киминдир?

О, гоюнларын шаһидлийи вә әтирафы
илә сүбут эдибдир ки, аллаһын бу дилсиз-
ағызсыз һейванлары шәһәрә кәзмәйә, тәзә
һава удмаға кәлибләр. Бир һадисә баш вер-
мәсә (йә'ни мүштәри дүшмәсә) габыдыб
сүрүйә гарышагачлар.

Дейиләнләрә көрә Костандян бу кәләк-
ләри колхоз сәдри Бадал Дашыяндан, гоюн-
чулуг фермасынын мүдири Балабек Мирум-
яндан, ферманын кечмиш мүдири Павли
Чилинзаряндан өйрәнмишдир.

Кәнд Совети сәдри һайкас Мирумян да
5236 манат алыб, онларын „сәнәткарлыгы-
на“ йүксәк гиймәт вермишдир.

П. ХЕНТОВ
М. ХАНКО

Рәссам Ю. АГАЕВ

МҮДИР ЯЗЫГ НӘ ЭЛӘСИН

—А ниши, горхма, гол чәк!
—Мәбадә гол чәкәсән һа!...

Мәдән йоллары һаггында тахтая чоһ әмрләр вурулду

... вә „Көрпү“ дә гурулдү

ЧАЙХАНАДА СӨҢБӘТ

Мубаһисә кет-кәдә гызышырды. Столун архасында отуранлардан һәр кәс өзүнүн даһа бөйүк яланчы олдуғуну сүбүт әтмәйә чалышырды.

Столун әтрафында фырланан чайчы һәрдән бир бойланыб союмуш чайларә бахыр, өз-өзүнә дейинирди:

— Бунлар ки, белә чәһлә башлайыблар, һеч чай ичәнә охшамырлар. һайыф зәһмәтимдән, хоруз пипийи чай дәмләмишәм...

Райкоопитфагын сәдри Бүняд һүсейновун чайханая кирмәси мубаһисә эдәнләрин севинчинә сәбәб олду. Милис-ишчиси һәсәнов аяға галхыб Бүнядә стола дә'вәт әтди.

— Әлә яхшы кәлмисән. Дүз бир саатдыр ки, чәнәбогаздайыг. Амма нәтичә чыхмыр. Сән ол мүнсиф, сөһбәтимизә гулаг ас, сонра де көрәк һансымыз яхшы ялан даныша билирик.

• Бүняд һүсейнов гашларыны чатды:

— Гәрибә адамларсыныз һа! Ялан данышмаға галса, мән өзүм әләсини данышарам ки, ер ағынызын алтындан гачар. Мәсәлән, дейәрәм, Тавус шәһәринә трамвай әкәиблар...

Милис ишчиси һәсәнов онун сөзүнә күләрәк деди:

— Биз әлә ялан демирлик. Сөһбәт вәзифә яланындан кедир. Дейрик көрәк вәтәндашларә, идәрәләрә ким яхшы ялан сатар. Мәсәлән, мән өз яланларымын бирини дейим, сән тәклифини баша дүш. Бу яхынларда нөвбәтчи идим. Печи галатдырыб өзүмү йыһмышдым дивана. Янымда да үч-дөрд милис нәфәри әйләшмишди. Ушаглардан бири Короглунун Чәнлибел сәфәриндән данышыр, биз дә ләззәт әкәирдик. Ахшам саат он оларды, нағылын лап ширин ериндә телефон чинкилдәди. Мейманханадан дейридиләр ки, үч нәфәр хулиган мейманхана мүдирини дөйүр. Телефона чаваб вердим ки, идәрәдә тәкәм, бураны йийәсиз гоюб кәлә билмәрәм. О хулиганлары телефона чагырын, онларә ачыгланым, галмагал салмасылар.

Бу сөзә һайы күлүшдү. Әйләшәнләрин бири хәбәр алды:

— Хулиганлар телефона кәлдәләрми?

— Әй, хулиган телефона кәләр, дедим көзләйин адам көндәрәрәм. һәлә инди дә көзләйрләр. — Сонра о, өзүнү Бүнядә тутуб әләвә әтди: — һә, инди баша дүшүдүн ки, сөһбәт нә чүр яланлардан кедир?

Һәсәнов сөзүнү гуртаран кими РИК-ин үмуми шөбә мүдир Абдулла Абдуллаев сөзә башлады.

— Сән пис ялан данышырсан, амма нечә дейәрләр объектн балачалдыр. Яланын кичик мигясадалыр. Телефонла адам алдатмаға нә вар! Яланын яхшысыны мән данышым, сиз гулаг асын. РИК-ин сәдри Гулиев идәрәйә кәлән әризәләрин, тә'лигәләрин үстүнә дәркәнар язанда һәмишә мәнә дейир, „Абдулла, бу идәрә галыб сәнин үмидинә, бу кагызылары лазыми ерләринә тез көндәр, нәтичәләрини дә мәнә хәбәр вер“. Мән дә дейирәм „баш үстә“. Сонра о кагызылары голугларә йыгыб атырам шкафын күнчүнә.

Шикайәтчиләр кәлиб әризәләринин чавабыны истәйәндә дейирәм, һәлә һәлл әләмәмишик. Он-он ики күн көзләйин.

Әйләшәнләрдән бир нечәси башларыны тәрпәдиб Абдуллаевин яхшы яланчы олдуғуну тәсдигләйәндә, РИК-ин сәдр муавини Тагыев күлүб деди:

— Сизин яланларыныз район масштабындадыр. Амма мән республиканын мәркәзи тәшкилатларына ялан сатмышам. Орду сырала-рында олан бир вәтәндаш Бакыя бир әризә көндәрмишиди ки, мәнним едди нәфәрлик анләм коммунал-тәсәррүфат шө'бәсинин ихтиярында олан дөрд отаглы мәнзилдә яшайырды. Отагларын үчүнү биздән алыб башгаларына верибләр. Узун сөзүн көдәйи, отаглары керә тәләб әдирди. Мәркәзи тәшкилатлар да бу мәсәләннин һәллини бизә тапшырмышды. Мән ора белә чаваб көндәрдим: „Әризә ериндә йохланды, языланлар доғру чыхды, әскәрин анләс отагла тә'мин олунду“. Әслиндә исә һеч әризәни ахыра гәдәр охуамышдым, чавабы да яландан язмышдым.

Бүняд һүсейнов аяға галхды.

— Инди гулаг асын бирини дә мән дейим, мән нә вәтәндашларә ялан сатмышам, нә дә идәрәләрә. Мән республика тичарәт ишчиләринә, назир дә дахил олмагларә, әлв бир ялан сатмышам ки, ядыма дүшәндә өзүмә дә ләззәт верир.

Отуранларын тәччүбү артды. Бүняд һәвәслә сөзә давам әләди:

— Кечән ил республика тичарәт ишчиләри фәалларынын йыгынчагында әләдийим чыхыш ядыныза кәлирми? Мән орада демишәм ки, йолдашлар, Тавус районунда тәзә бир чөрәк заводу тикмишик, күндә беш тон чөрәк истәһсал әдир. Бу барәдә мәркәзи гәзәтләрә дә язмышдым.

— Бала о һансы чөрәкханадыр ки, тикилиб бизим хәбәримиз йохдур? — дейә, РИК сәдринин муавини әтирәз әләди.

— Бу ил биневрәсини гоймушуг һа... диварлары да чәми бирчә метр галхыб, о чөрәк заводуну нәзәрдә тутуб данышмышдым.

Бүнядын данышдығы ялан һаманы һейран гойдуғу үчүн сәсини чыхаран олмады. Баягдан бәри чайы сатылмадығына көргәны гаралан чайчы, союмуш чайлары дәйишмәк үчүн стәкәнлары үст-үстә йыгыб алармаг истәйәндә Бүняд ону сахлады.

— Ай дайы, — деди, — бунлар мәнни мүнсиф сечмишдиләр, мән дә ихтиярымы сәнә верирәм. Де көрәк һансымыз яхшы яланчы-йыг!?

Чайчы отуранлары диггәтлә нәзәрдән кечириб деди:

— һаманыз пис дейилсиниз? Амма Тагыев илә сәнә чатаны олмаз.

Ю. ӘМИРХАНОВ
Ә. ГАСЫМОВ
М. МУСАЕВ

(Эрмэни сатира журналы „Возни“дэн)

Рэссам В. ПОДПОМОГОВ

ОХУЧУ ВЭ ТЭНГИДЧИ

Рэссам Г. ГАЗАРЯН

- А ниши, нийэ белэ бекар отурубсан?
- Жөзлэйирэм, тэзэ китаб чыхсын, тэнгид эдим.
- Бөлнө китабда сөһв олмады, онда нэ эдэрсэн?
- Сәнәтимин ады нөдир, ахтарыб тапарам.

ФАЛЧЫ (колхоз сәдринә):—Сөзүнү сөз элэ, элини сал чибинэ, үрэйини дүз элэ; нэзрини гой овчума, архайын ол, колхозун планы артыгласилэ долар, үстэлик бир мукафатын да олар.

Рэссам Г. ГАЗАРЯН

Васителер васитәсилә бөйүк везифәйә чатан бу ловга адамын ахыр күнү мә'лумдур.

Трамвай

Трамвай һәрәкәт этди. Мән кеде-кеде атланыб миндм. Кәскин бир фит сәси эши-дилди. Вагонсун трамвайы элэ сүр'әтлә даяндырды ки, адамлар бир-биринин үстүнә йыхылдылар. Трамвайа бир полис галхды.

— О минән ким иди?

Мән бир мәктәб шакирди кими элими галдырдым.

— Дүш ашагы!

Дүшүм. Трамвай өз йолуна давам этди, полис мәнн габагына гатды, күчәни дөндүк, анладым ки, мәнн полис идарәсинә апарырлар. Полисин адыны эшидәндә һәмншә үрәйм дүшүр, элэ бил бурнума саллағхана гохусу кәлир, бә'зән гоюн кими мәзлумлашырам, бә'зән дана кими динкилдәйирәм.

— Полис әфәнди, — дейә башладым, — мән билирәм ки...

— Сән һеч бир шей билмирсэн. — деди. —

Йүз ики гуруш овуума саяндан сонра һәрәкәт заманы трамвайа минмәйин гадаған олдуғуну анларсан.

— Сиз һаглысыныз, анчаг мән парахода тәләсирдим, бу дөфәлик багышлайын.

Сөзүм бу гулагындан алыб, о бири гулагындан өтүрдү. Мәнн ирәлийә италәди.

— Элэ исә о йүз ики гурушу элэ бурадача верим, мәнн полис идарәсинә апармайын, — дедим. — Мәнә гәбз ләзәм дедил.

Полис көзләримин ичинә бахыб бир ан аяг сахлады.

— Вер — деди. — Анчаг бил ки, бу яхшылығы мән һәр кәсә этмәрәм. Дуа элэ ки. сән әфәндисән.

Мән элими чибимә салдым, о, һәлә дә данышырды:

— Сән бизим комиссарын элинә кечсәйдин, чаныны йүз ики гурушла гуртара билмәздин.

Бу заман полис идарәсиндән үзү бәри кәлән бир башга полис көрүндү. О, бизә яхынлашды. Мәнн йолун ортасында бура-хыб өзләри на барадә исә данышмаға башладылар. Мән онларын сөһбатинә гулаг асдым. Ени кәлән дейрди:

— Сәндән шикайәт вар, сәнә верилән лиранин нөмрәсини языблар. Комиссар нә эдәчәйини билмир. һеч олмәзсә буну элин-дән бурахма, апар...

Ишин яман долашды. Бунунла белә полис аныма гайыданда мән өзүмү билмәзләйә үрүрәг һазырладығым пулу она узатдым. Анчаг элэ бу заман үзүмә ағыр бир силлә дәйди, көзләримдән илдырым чакды.

— Эшшәк оғлу, эшшәк, — дейә полис багырды. — Бир көзләримин ичинә бах!

Анчаг мәндә онун көзләринин ичинә бахмаға һал галмамышды. Бурнумдан до-дагларыма исти бир шей ахырды.

О, икинчи силләни дә эндири. Әллә-риндән япышдым.

— Нә үчүн вурурсан, күнаһым нәдир?

— Сән мәнә рүшвәт вермәк истәйир-сән? Йолдашым шаһидлир.

— Яхшы, мәкәр сән өзүн демәдин ки, шәр?...

— Сән һәлә бир бөһтан да атырсан? Бурнуну сил, дүш габагыма.

Йолумуза давам этдик. Ики дөгигә сонра полис идарәсинә чакды. Полис рәсми салам вердикдән сонра нөвбәтчи комис-сара деди:

— Әфәндим, буну трамвайдан дүшүр-мүшәм. Бу да онун мәнә тәклиф этдийи пул. Бу да мәнә һүчүм этдийи заман ши-нелиндән гырдыгы дүймәләр.

О, бу сөзләри дейиб ики дүймәни гой-ду столун үстүнә. Чашыб галдым. Бу дүй-мәләри нә заман өз шинелиндән гырдыгы-

ны көрмәмишдим. Бу дүймәләр йәгин онун шинелинә кибрит чөпү илэ бәркидилмиш-ди.

Даз башлы вә үзү гырышмыш комис-сар:

— Кеч бу яна, хулиган, — дейә мәнн гаршылады.

Сонра о, полисә тәрәф дөнәрә: ики чаван оғланы көстәрди вә:

— Бу ағалар сәндән шикайәт эдириләр, Осман әфәнди, — деди. — Сөйләйриләр ки, сән онлары трамвайдан дүшүрмүсэн, полис идарәсинә көтирәнәдә йолда һәрәсиндән бир лирә пул алыб, бурахмысан!

Комиссарын гаршысында ики чаван оғлан дурурду. Мән онлары дал тәрәфдән көрүрдүм. Аягларында галын пәнчәли вә һүндүрдабан аяггабы варды. Шалварлары дүдүк кими иди. Пенчәкләри бир гарыш да узун олсайды, дизләрини өртәрди. Пей-сәрләринә төкүлән сачлары чарпазлама да-ранмышды. Онларын бири әләрини далына вурмушду. Бармагында бир үзүк парыл-дайырды.

— Мән онлардан һеч бир гуруш да ал-мамышам — дейә чаваб верди. — Ким ол-дугларыны сөйләдиләр, мән дә паша оғлу илэ депутатын бахоғлусуну полис идарәси-нә кәтирмәйи, онларын адларына лайиг бил-мәйиб бурахдым.

— Яхшы, — комиссар деди. — Анчаг бу ағалар сәнә вердикләри лирәләрин нөмрә-ләрини ядларында сахламышлар. Осман әфәнди, биринин нөмрәси 003.206, о бириси-нин нөмрәси 112.771...

Полис дәрһал пул кисәсини чыхарыб столун үстүнә гойду.

Комиссар:

— Буюрун, чәнаблар, — деди. — Өзүнүз бахын. Мән һәтта полисин чибләрини ах-тармаға да сизә ихтияр верирәм.

Чаван ағалар пул кисәсинә тохунма-дылар. Комиссар өзү кисәни силкәләди. Ичәрисиндән һеч бир лирә дә дүшмәди. Комиссар әлүрәни гарныннын үстүнә гоюб мұһазирә охумаға башлады:

— Сиз әсл чавансыныз. сиз өз шә-рәфинизи нечә горуюрсунузсә, мәннм э'ти-барлы мәмурларымын да шәрәфини гору-малысыныз. Бу сизин вәзифәшидир. Инди бурада биз бөһтан фактыннын шаһиди олу-руг. Әкәр мән бу ишә „шәхсийәти тәғтир“ маддәсини тәтбиғ этсәм, сизин вәзыйәти-низ яман ағыр олар. Анчаг аталарыныз

олан һөрмәтим мәнн бу ишдән ваз кечмәйә мәчбур эдир. Әкәр шикайәтиниздә исрар эдирсинизсә, онда... Йох, этмирсинизсә барышмаг яхшыдыр, биз дә бу мәсәләни би-тирәрик.

Кәнчләрин һәр икиси бир ағыздан де-диләр:

— Яхшы, әфәндим, биз өз әризмәизи керн көтүрүрүк.

— Элэ исә Осман әфәндидән үзр истә-йин.

Бундан сонра бир-биринә гаршы-лыгы һөрмәт вә эһтирам мәрәсими баш-ланды: „Рича эдирам, бизи багышлаясы-ныз!“ — „Әстәғфүрүлла! Буюра биләрсиниз!. Азадсыныз.“ — „Күлә-күлә“ — „Һөрмәтләр“ вә саирә.

Чаван ағалар чыхандан сонра комис-сарла Осман әфәнди онларын далынча сөй-дүләр: „Ахмаглар!“

Инди нөвбә мәнә чатмышды. Ирәли кедиб комиссара тә'зим этдим. О:

— Итин бири, ит — дейә мәнә чаваб верди.

— Сөймәйә һаггыныз йохдур.

— Ким дейир буну? Элимин ичиндән кәлир. Биз мәнһанхана саһибийик, сиз му-сафир. Өзүнә дә сөһәрәм, анана да, арва-дына да!

Мән сүсдум: белә бир ердә әсәбиләш-мә: фәйда вермәзди.

О:

— Чаваб вер, — дейә сөзүнә давам эт-ди. — Сән нечә чәсарәт эдиб полисә рүш-вәт верирән вә полис вәзифәсини еринә етирдийи заман она һүчүм эдирсән? Сән һарада яшайырсан, кәнддә, я Истамбулда? һаралысан?

Мән әһвалаты олдуғу кими данышдым. Артык дейишмә битмишди. Комиссар мәнә дә мұһазирә охумаға башлады. О, ганун-дан, асайишдән, тәғтир маддәсиндән, поли-син шәрәфиндән, намусандан вә һеч бир вахт ялан сөйләмәсиндән данышды. Сон-ра полисин бир дүймәсини гыранын он күн һәбсханая салынымасыны хатырлатды. Бу сөзләри дейә-дейә йүз ики гуруш чәримә һаггында гәбз языб һазырлады.

О, әйни заманда мәннм адымы, яымыи кимләрдән олдуғуму, һарада ишләдийими сорушду, О, бу сорғу-суал заманы кирвә-мин вә муәллиминин һәсәб-һәсәбини вә э'ти-гадныи сорушмағы да унутмады.

Мән динмәдән столун үстүнә бир беш лирәлик гойдум. Хырдаасыны вермәк үчүн кәссәда пул чатышмады. Комиссар өз чи-биндән чыхарыб хырдаи дүзәлтди вә гәбзлә барабар мәнә верди. Инди мәнн азәд этмәли идиләр.

Комиссарын сифәти баягдан бәри су-ичән атын үзү кими чидди олдуғу һалда инди бир аз юмшалмышды.

О, деди:

— Сән дә Осман әфәндидән үзр истә!

Осман әфәнди илэ көз-көзә кәлдик. Мур-дар сифәтиндә һәя-абырдан бир гәтрә белә әләмәт йох иди. Мән динмирдим. Ко-миссар тәкрар этди.

— Үзр истә, йохсә кечәни сәһәрә гәдәр зирәмидә галарсан.

Мән үзр истәдим.

Билмирәм Осман әфәнди мәнн әфв эт-ди, я йох. Анчаг мән бу чүр тәслим олмағы һеч вахт өзүмә әфв этмирәм. Гапыдан чы-ханда комиссар деди:

— Нарәзясанса, бу әһвалат һаггында һекайә яз, онда биз енә дә көрүшәрик.

Чәкдийимиз изитрабларын кичик бир парчасыны көстәрән бу әһвалаты мән вә-тәнимдә гуш дили илэ яза биләрдим. Бу асан ишдир. Анчаг комиссарын Осман әфән-ди илэ шәрик олдуғларыны сүбута етир-мәк чәтиндир. Амма бунә һеч бир шүбһә йохдур. Комиссар чибиндән чыхарыб мәнә вердийи лирәләрдән биринин үзәринә 003.206 нөмрәси язылмышды.

(Туркчәдән шарчүмә)

ГОЗДАН ГАРПЫЗ УМАНЛАР

(Халг нагылы үзрә)

Гоз агачы алтына
Бир күн бир йолчу калди.
Будагларын көлкәси,
Пычылтасы көзәлди,
Папагыны чыхарды,
Узанды отлар үстә,
Санки гызмар бир оддан
Душду союг гар үстә.
— Охай-охай — сөйләди,
Сәринләди үрәйи.
Сәсләнди гоз агачы,
Әсинчә яй күләйи.
Элә бу ан
Бир гоз душду ағачдан.
Сындырыб гозу еди,
Сонраса белә деди:
— Каш ки, мейвән ай ағач
Гарпыз бойда олайды.
Ейәйдим ләззәт илә
Ач гарным да дояйды.
Элә бу ан

бир гоз да
Гопуб уча ағачдан
Устунә бирбаш душду,
Санки ачыг, даш баша
Гоз дейил, бир даш душду.
Йолчу дурду бу дәмдә,
Һәр бир шейи унутду.
О, енидән үзүнү
Яшыл агача тутду.
Деди: — Ағач, көлкәндә
Хош арзулар позулур.
Яхшы ки, мейвән сәнинн
Гарпыз дейил, гоз олур.
Эләмак олмас инкар
Вардыр белә адамлар.
Она хейри дәйәндә
Гоз да гарпыза дөнүр.
Хейри олмаса, гарпыз
Бир гоз бойда көрүнүр.

Нәби БАБАЕВ

МӘНӘ ДӘ УМУДӘЛИ ДЕЙӘРЛӘР

Гарадонлу МТС-нин саһә зоотехники
Умудәли һүсейнов бир күн Калинин адына
колхозун инәкләринә мұрачиәт әтди:

— Ай дилсиз-агызсыз һейванлар, я сү-
дүнүзү артырын, я да бахтиниздән күсүн.
Сизә элә бир акт язачагам ки, өзүнүзү
әввәлчә әт тәдарүкү идәрәсиндә, сонра исә
Бакы ресторандарында көрәчәксиниз.

Инәкләр сүдү артыра билмәдиләр. Она
көрә дә Умудәли дедийи кимнә әтди. О, чә-
ми икчә акт язмага элли баш инәйи әт
һазырлығынын һесабына кеңирди. Сагы-
чылар чох ялвардылар ки, ай зоотехник,
аманын күнүдүр, бунларын нә күнаһы вар-
са, бизә бағышла, гой һәр нәдир, һәрәсин-
дән бари 2—3 литр сүд сагаг. Лакин Умуд-
әлинин даш гәлби юшмалмады. «Яздым
гуртарды, көндәрәсиниз кеңәр».

Бир нечә күндән сонра Умудәли өзүнү
нерди фермая, көрдү ки, галан инәкләр неч
бир нәтичә чыхармайыблар, сүд кетдикчә
азалыр. О, бу дәфә 22 баш инәк вә чамыша
нөвбәти бир акт язды, әртәси күн һәмйи
инәкләр дә әт һазырлығы идәрәсинә кетди.

Беләйиклә, Умудәли бир нечә ай әрзин-
дә 117 баш сағамл инәк вә чамышын етмиш
иксиндән интигам алды. Инди о, ловга-
ланараг дейир:

— Мәнә дә Умудәли дейәрләр, гой
инәкләр бидсинләр ки, аналар нечә огул
догуби..

Чәфәр ӘЛИЕВ

Рәссам Ә. ЗЕЙНАЛОВ

Кәдирди мөвһумат әлейһинә
мұһазирә охумаға...

...Габағына гара пишик
чыхды, кери гайытды.

Кирпи гарбали!

ӘЗИЗИМ КИРПИ!

Едди нәфәр бир балача отагда яша-
йырыг. Хейли фикирләшәндән сонра
Сталиннефт мә'дән идәрәсинә әризә
языб, мәнзилмин дарысгаллығындан
шыкайәт әләдим. Әризем рәйсин шка-
фында узун мүддәт галыб тозланды.
Кедиб-кәлмәкдән йорулдум. Дәрдимә
дәрман олмады. Анчаг комиссияларын
да аягы гапымдан үзүлмүрдү.

КИРПИ ГАРДАШ!

Бир ил бундан габаг Бакынын «Ди-
намо» магазиннә мұрачиәт әдиб бизә
бир әдәд биярд көндәрмәләрини хаһиш
әтдик. Магазиннә мұдирийәти сифа-
ршичмизи гәбул әтмәди. Деди: «Әввәлчә
пулу көчүрүн бизим һесабымыза, сонра
данышаг». Биз дә «Динамо» нун чари
һесабына 13.383 манат пул көчүрдүк. Кө-
чүрүлмә һаггындакы ичра вәрәгини дә
көндәрдик магазинә. Малымызы тәләб
әтдик, дедиләр: «— Көзләйин, нә вахт
биярд кәлсә, апара биләрсиниз». Хейли
көзләдик, амма биярдән хәбәр вәрән
олмады.

О замандан он бир ай кечмишдир.
«Динамо» мұдирийәтинә мұрачиәт
әдирик ки, биярд нә олду? Орадан хә-
бәр верирләр ки, «һәлә бизим магазинә
биярд дахил олмамышдыр, әгәзинә
башга шей вәрә биларик».

Кирпи гардаш, ил гуртарыр. «Дина-
мо» мұдирийәтинин вердийи ширин
вә'дләрин эшитмәкдән йорулмушуг. Бу
вә'дләрин еринә етирилмәкәси бизим
биярд һәвәскарларынын һәвәсдән салыр.
Онлар биярды өз клубларында кермәк
истәйирләр.

ПУГАЧ

Сияси шө'бә рәйиси.

Күнләрин бириндә Сталиннефт мә'-
дән идәрәси мәнзил-мәшәт комиссия-
сынын сәдри Елисеев йолдаш мәнни яны-
на чагырыб деди:

— Әли киши, сәнә Патамдарт гәсә-
бәсиндә тәзә мәнзил вермишик. Мәнзил
сәни көзләйир, бу да гәрарын сурәти.

Әзизим Кирпи, гәрарын сурәтини
алан кими, өзүмү бирбаш эвә салдым.
Көрдүм ки, мәнә верилән мәнзилин га-
пысынын үстүндә башга бир шәхсин
фамилиясы язылмышдыр. Көзләримә
инанмайыб гапыны таггылдатдым.
Көрдүм киши мәнзили тутмагда һаглы-
дыр. Чүнки мәнә верилән гәрарын бир
сурәти дә онун адына язылмышды.

Әзизим Кирпи, инди мәнимлә мә'дән
идәрәси арасында гызгын мұбаһисә ке-
дир. Сиз мә'дән идәрәси ишчиләрини
баша салын ки, бир мәнзили ики адама
вермәзләр!

Әли ӘҺМӘДОВ

Сталиннефт мә'дән идәрәсинин
газма ишчиси.

Редактор — Әвәз Садыг. Редакция һей'әти: Сүлейман Рүстәм, Сабит Рәһман, Сүлейман Мәликов, Казым Казымзадә,
Гулам Мәммәдли, Рза Шәһвәләд.

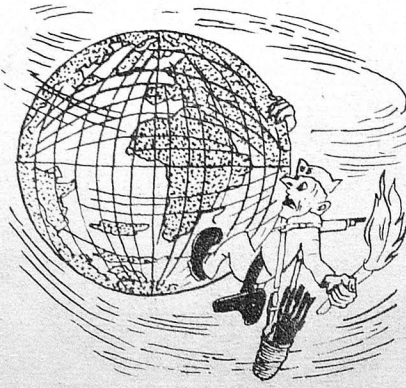
«Коммунист» гәзетинин нәшри. Редакциянын адреси: Бакы, Коммунист күчәси, 11/13, 4-чү гапы, 2-чи мәртәбә. Тел. 3-17-27. Абуна гийчәти: айлығы 3 манат.

ФГ 66786. Сифариси № 776. Тиражи 40.000. Кагыз форматы 70x105/8. Чапа нмзаланмыш 14/XII-54

Азәрбайжан ССР Мәдәнийәт Назирлийинин 26 комиссар адына мәтбәәси, Бакы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

Харичи Юмю

ЭЛИ МЭШ'ЭЛЛИ ЧӨНЭБ:--Лә'нәтә кәлмиш! һарасыны яндырмаг истәйи-рәмсә бир шей чыхмыр.

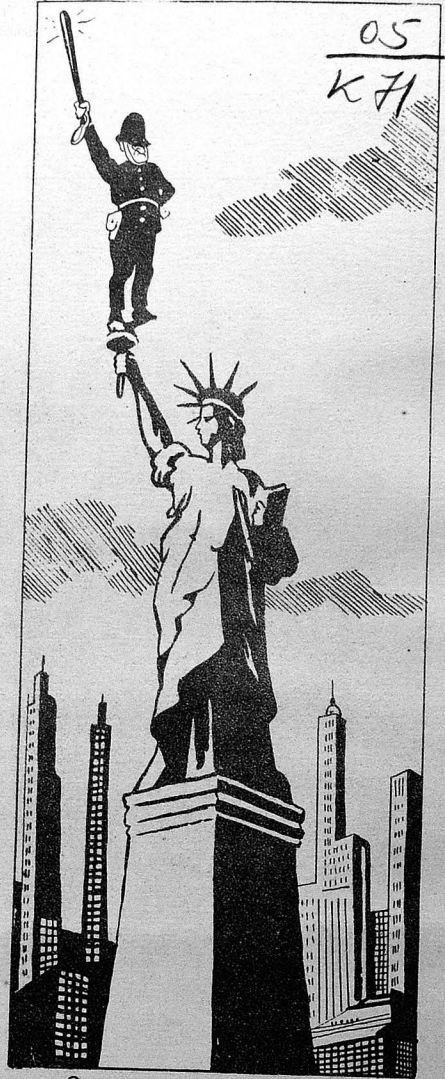
(Алман гәзети „Нейес Дейчланд“дан)

ЧӘӨННӨМДӨ СӨНБӨТ

НИТЛЕР (Һерингә):—Аденауэр лап севинә биләр! Она ишә киришмәк үчүн 500 мин нәфәрлик гошун сахламаға ичазә верибләр, бизә исә 1933-чү илдә вур-тут 300 мин нәфәрлик гошуна ичазә вермишдиләр, анчаг...

(Дания гәзети „Дәлд ог Фолк“дан)

Әсл американ азадлығы

(Албан сатира журналы „Һостени“ дән)

ТҮРКИЙӘДӨ ТӘРӘГГИ

Нүһ әйямьндан галма аләтләр мүасир Америка техникасы илә әвәз олунур.

(Болгар сатира журналы „Стришел“дән)